

6 ŤAŽKOSTI A ČNOSTI

Úvod¹⁰⁶

„Vynaložte všetko úsilie na to, aby ste k svojej viere pripojili čnosť, k čnosti poznanie, k poznaniu zdržanlivosť, k zdržanlivosti trpezlivosť, k trpezlivosti nábožnosť, k nábožnosti bratskú náklonnosť a k bratskej náklonnosti lásku“ (2 Pt 1,5-7).

V Druhom Petrovom liste „po pozdrave, ktorý vystihuje vzácny dar viery, nasleduje vykreslenie profilu pravého Kristovho učeníka v protiklade s falošnými prorokmi. Pravý Kristov učeník je opísaný podrobnejšie, je svedkom kresťanskej viery, ktorý dostal veľké dary: sú to vzácne a veľmi veľké dobrá, najmä to, že môže byť účastným na Božej prirodzenosti, teda mať spoločnosť s Bohom. Táto intímnosť života s Bohom sa dostáva cez vieru a mení aj naše skutky, ktoré sa rozvíjajú v čnosti.“¹⁰⁷

Apoštol Pavol v Liste Filipanom napomína: „Napokon, bratia, myslite na všetko, čo je pravdivé, čo je cudné, čo je spravodlivé, čo je mravne čisté, čo je milé a čo má dobrú povest', čo je čnostné a chváľitebné“ (Flp 4,8)!

Pripomeňme si, že „čnosť je trvalá a stála dispozícia konať dobro. Umožňuje človekovi nielen konať dobré skutky, ale aj dávať zo seba samého to najlepšie. Čnostný človek so všetkými svojimi zmyslovými a duchovnými silami smeruje k dobru, ide za ním a volí si ho v konkrétnom konaní“ (KKC 1803).

„Ľudské čnosti sú pevné postoje, stále dispozície, trvalé dokonalosti rozumu a vôle, ktoré usmerňujú naše činy, usporadúvajú naše vášne a riadia naše správanie podľa rozumu a viery. Poskytujú človekovi ľahkosť, sebaovládanie a radosť, aby mohol viesť morálne dobrý život. Čnostný človek je ten, ktorý slobodne koná dobro.“

Morálne čnosti sa získavajú ľudským úsilím. Sú výsledkom a zároveň zárodkom morálne dobrých činov: usposobujú všetky schopnosti človeka, aby mali účasť na Božej láske.

Štyri čnosti majú základnú úlohu. Preto sa volajú „základné čnosti“ (virtutes cardinales); všetky ostatné sa zoskupujú okolo nich. Sú to: rozvážnosť (prudentia), spravodlivosť (iustitia), mravná sila (fortitudo) a miernosť (temperantia). Spomínajú sa už v Starom zákone: „A keď niekto miluje spravodlivosť, ona spôsobuje čnosti, lebo učí miernosti a opatrnosti, spravodlivosti a mravnej sile“ (Múd 8,7). Pod inými pomenovaniami sa týmto čnostiam dostáva chvály na mnohých miestach Svätého písma“ (KKC 1804–1805).

¹⁰⁶ Porov.: TORBÍK, Š.: Seminárna práca. Spišská Kapitula : 2004.

¹⁰⁷ Sväté písmo pre každého. Vydavateľstvo Don Bosco, 3/2003, s. 4.

„Ľudské čnosti – nadobudnuté výchovou, vedomými a dobrovoľnými činmi a vytrvalosťou v neprestajne obnovovanom úsilí – očisťuje a povznáša Božia milosť. S Božou pomocou stvárnajú charakter a robia konanie dobra ľahkým. Čnostný človek je šťastný, keď ich praktizuje. Pre človeka zraneného hriechom nie je ľahké zachovať si morálnu rovnováhu“ (KKC 1810–1811). Už tu môžeme spozorovať existenciu určitých ťažkostí pri uskutočňovaní čností.

„Kristov dar spásy nám udeľuje milosť potrebnú na to, aby sme vytrvali v úsilí o nadobudnutie čností. Každý má stále prosieť o túto milosť svetla a sily, pristupovať k sviatostiam, spolupracovať s Duchom Svätým a nasledovať jeho vnuknutia, aby miloval dobro a vystríhal sa zla“ (KKC 1811).

„Ľudské čnosti sú zakorenené v teologálnych čnostiach, ktoré uspôsobujú schopnosti človeka, aby mohli mať účasť na Božej prirodzenosti (porov. 2 Pt 1,4). Teologálne čnosti sa totiž bezprostredne vzťahujú na Boha. Robia kresťanov schopnými žiť vo vzťahu s Najsvätejšou Trojicou. Pôvodcom, dôvodom a predmetom teologálnych čností je jeden Boh v troch osobách.

„Morálny život kresťanov posilňujú dary Ducha Svätého. Sú to stále dispozície, ktoré robia človeka ochotným riadiť sa vnuknutiami Ducha Svätého.

Je sedem darov Ducha Svätého: dar múdrosti, dar rozumu, dar rady, dar sily, dar poznania, dar nábožnosti a dar bázne voči Bohu. V celej svojej plnosti patria Ježišovi Kristovi, Dávidovmu Synovi (porov. Iz 11,1-2). Dopĺňajú a privádzajú k dokonalosti čnosti tých, ktorí ich prijímajú. Spôsobujú, že veriaci sú ochotní pohotovo poslúchať Božie vnuknutia...

Ovocím Ducha sú dokonalosti, ktoré v nás Duch Svätý utvára ako prvotiny večnej slávy. Tradícia Cirkvi ich vymenúva dvanásť: „láska, radosť, pokoj, trpezlivosť, zhovievavosť, dobrotá, láskavosť, vládnoosť, vernosť, skromnosť, zdržanlivosť, čistota“ (Gal 5, 22-23)“ (KKC 1830–1832).

6.1 Prekážky pri praktizovaní čností

Katechizmus Katolíckej cirkvi hovorí o prekážkach pri praktizovaní čností v súvislosti s pojednaním o hriechu a o pohoršení. „Hriech je previnenie proti rozumu, proti pravde a proti správneomu svedomiu. Je to priestupok proti opravdivej láske k Bohu a k blížnemu, zapríčinený zvráteným lipnutím na určitých dobrách. Zraňuje prirodzenosť človeka a narúša ľudskú solidaritu. Hriech bol definovaný ako „skutok alebo slovo, alebo túžba proti večnému zákonu“.¹⁰⁸

Hriech je urážka Boha. „Proti tebe samému som sa prehrešil a urobil som, čo je v tvojich očiach zlé“ (Ž 51,6). Hriech sa stavia proti láske Boha k nám

¹⁰⁸ SV. AUGUSTÍN: *Contra faustum manichaeum*. 22, 27: CSEL 25, 621 (PL 42, 418); porov.: SV. TOMÁŠ AKVINSKÝ, T.: *Summa theologiae*. 1 – 2, q. 71, a. 6: Ed. Leon. 7, 8 – 9.

a odvracia od neho naše srdce. Podobne ako prvotný hriech, je neposlušnosťou, vzburou proti Bohu, pretože človek chce byť „ako Boh“ (*Gn 3,5*), a teda poznať a určiť, čo je dobro a zlo. Hriech je teda „láskou k sebe až po opovrhnutie Bohom“.¹⁰⁹ Pre toto pyšné vyvyšovanie seba je hriech pravým opakom Ježišovej poslušnosti, ktorá uskutočnila spásu (*porov. Flp 2,6-9*).

A práve v Kristovom umučení, v ktorom jeho milosrdenstvo zvíťazí nad hriechom, hriech najvýraznejšie prejavuje svoju násilnosť a mnohotvárnosť: neveru, vražednú nenávisť, zavrhnutie a výsmech zo strany vodcov i ľudu, Pilátovu zbabelosť a ukrutnosť vojakov, Judášovu zradu, takú bolestnú pre Ježiša, Petrovo zapretie a opustenie učeníkmi. Ale práve v hodine temnôt a kniežat'a tohto sveta (*porov. Jn 14,30*) sa Kristova obeta tajomne stáva prameňom, z ktorého bude nevyčerpatelne vyvierat' odpustenie našich hriechov“ (*KKC 1849–1851*).

„Hriechy treba hodnotiť podľa ich veľkosti. V Tradícii Cirkvi sa uplatnilo rozlišovanie medzi smrteľným a všedným hriechom, ktoré je naznačené už v Písme (*porov. Rim 1,28-2; 1 Kor 6,9-10; Ef 5,3-5; Kol 3,5-9; 1 Tim 1,9-10; 2 Tim 3,2-5*). Skúsenosť ľudí toto rozlišovanie potvrdzuje.

Smrteľný hriech – vážnym prestúpením Božieho zákona – ničí v srdci človeka lásku. Odvracia človeka od Boha, ktorý je jeho posledným cieľom a jeho blaženosťou, a to tým, že človek dáva prednosť nejakému nižšiemu dobru pred Bohom.

Všedný hriech ponecháva v človekovi lásku, hoci ju uráža a zraňuje“ (*KKC 1854–1855*).

„Všedný hriech oslabuje čnosť lásky. Prezrádza nezriadenú náklonnosť k stvoreným dobrám. Prekáža duši v pokroku pri praktizovaní čností a pri konaní mravného dobra a zasluhuje časné tresty. Vedomý a dobrovoľný všedný hriech, ak ho neľutujeme, nás pozvoľna disponuje na spáchanie smrteľného hriechu. Napriek tomu všedný hriech neruší zmluvu s Bohom. S pomocou Božej milosti ho možno napraviť. „Nepozbavuje posväcujúcej milosti, priateľstva s Bohom, ani lásky, a teda ani večnej blaženosti“ (*RetP 17*)“ (*KKC 1863*).

O pohoršení Katechizmus Katolíckej Cirkvi hovorí, že je to „postoj alebo správanie, ktoré privádza druhého k páchaniu zla. Kto pohoršuje, stáva sa pokúšiteľom svojho blížneho. Spôsobuje škodu čnosti a počestnosti; môže strhnúť svojho blížneho do duchovnej smrti. Pohoršenie je ťažkým previnením, keď niekto svojím konaním alebo zanedbaním vedome a dobrovoľne privádza druhého k ťažkému prehrešeniu“ (*KKC 2284*).

¹⁰⁹ SV. AUGUSTÍN: *De civitate Dei*. 14, 28: CSEL 40/2, 56 (PL 41, 436).

6.2 Ťažkosti a čnosti

„Školské vyučovanie v európskom staroveku nezabúdalo nabádať mladých ľudí na cnostný život. Dialo sa to aj vo forme krátkych zásad.“¹¹⁰ Jednou z nich je: „cesta cností je tvrdá, cesta nerestí je ľahká...“

Vraví sa, že návyk je druhá prirodzenosť. Prirodzené konanie je totiž ľahké. Pre starých kresťanských spisovateľov je cnosť návrat k prvej, pôvodnej prirodzenej povahe. Človek vyšiel z Božích rúk dobrý, naklonený všetkému dobrému, dokonale cnostný. Cnosť je teda návrat do raja. Z toho plynie, že cnostný život je vlastne ľahký a dáva šťastie. Neľahký je iba na počiatku. Preto vyžaduje i istú tvrdosť disciplíny, námahu, premáhanie. Čoskoro sa stáva o to ľahší, čím radikálnejšia a pevnejšia bola počiatočná disciplína.¹¹¹

V súvislosti s kardinálnou čnosťou odvahy Tomáš Špidlík píše: „Uvádžajú sa stupne k dokonalej odvahe. Právom sa hovorí, že prvý z nich je potrebný každému, kto sa chce spasiť. Vyžaduje od človeka toľko odvahy, aby neustúpil vyhrážkam, ktoré by ho mali primäť k ťažkému hriechu. Príkladov tejto odvahy je v Písme mnoho. Jozef Egyptský stratí postavenie a ide do väzenia, než by ustúpil Putifarovej žene (*porov. Gn 39, 1-23*). Zuzana vie, že sa neubrání krivému obvineniu, ale považuje za lepšie upadnúť do rúk ľudí, než zhrešiť pred Bohom (*porov. Dan 13,23*).

K tomuto prvému stupňu odvahy patrí sila vziať na seba riziko spojené s povolaním. Každý stav má totiž svoje ťažkosti. Vyžadujú sa niekedy veľké obety od matky, lekára, kňaza, robotníka. Prídu okamihy, keď sa nemožno vyhnúť ani nebezpečenstvu života. To však nebýva často. Častejšia ťažkosť, s ktorou sa stretávame a ktorú máme odvážne niesť, sú nepríjemné a nespravodlivé kritiky, ohovárania, ktorými nás zahrnú za to, že robíme svoju povinnosť. Ľahko by sme sa dali zvieŕť k tomu, aby sme zvolili pohodlnejšiu bočnú cestu a nechali dôležitú prácu.

Klement z Alexandrie sa posmieva tým, ktorí radi čítajú o mučeníkoch, ale sami utečú pred maličkou ťažkosťou denného života. Iste si s úsmevom spomenieme na indiánske sny chlapca, ktorý kričí u zubného lekára. Podozrivé sú teda túžby kresťana, ktorý by chcel zniesť niečo veľké pre Krista preto, že už nemôže vystáť prostredie, v ktorom má pracovať. Starý misionár napísal bohoslovcovi, ktorý chcel ísť s ním do Afriky, pretože ho seminárne prostredie tiesni: „Nech nechodí na levy, keď sa bojí domácich zvierat!“

Ľudia si často dodávajú odvalu tým, že zmenšujú hroziace nebezpečenstvo, že si nahovárajú, akoby bola okolo samá istota. Sv. Tomáš Akvinský je opačného názoru. Odvahe osoží pozrieť sa nebezpečenstvu priamo do očí, vedieť ju predvídať: „I ten, kto obyčajne nie je odvážny, môže sa v duchu pripraviť na nebezpečenstvo a tou prípravou sa stane silným, keď príde čas.“

¹¹⁰ ŠPIDLÍK, T.: *Pramene svetla*. 2000, s. 191.

¹¹¹ ŠPIDLÍK, T.: *Pramene svetla*. 2000, s. 192.

I svätý Ambróz vraví, že „je vlastnosťou muža nezakrývať to, čo hrozí.“ Preto si nenahovára, že ho postihlo niečo, čo nemohol predvídať. Ak udrie vo vojne nepriateľ nečakane, ľahko zvíťazí; tak i „ducha viac zlomí nepredvídané zlo.“

Od týchto vážnych a skutočných ťažkostí sa pochopiteľne zásadne líšia ťažkosti, ktoré vznikajú v predstavivosti zo strachu. Sv. Ignác z Loyoly začal v Marése prísny život. Sám sa začudoval, že to nebolo ani také ťažké, ako by si bol myslel. Prišli však pochybnosti. Predstavil si, že by mal týmto spôsobom žiť do sedemdesiatich rokov, a bolo mu úzko. Dokázal si však sám dať odpoveď. Načo si predstavovať sedemdesiat rokov, keď ani len nevieme, či budeme na svete zajtra. Nič tu na svete nie je pevné alebo stále. Nepotrebujeme teda po ničom príliš túžiť, ničoho sa nemusíme príliš báť. „Pozri sa,“ píše sv. Augustín, „svet už padá, ale Kristus stojí, pretože Kristus nepadne.“¹¹²

S ťažkosťami veľmi súvisí čnosť trpezlivosti. „Trpezlivosť je druh kresťanskej odvahy. Ľahšie sa proti zlu bojuje, zlo premáha, ťažšie sa zlo znáša. Nie je to ideálne. Vieme, ako tupá pasivita k zlu zavíní, že sa zlo zakorení a utvrdí. Trpezlivosť sa ľahko stane pláštikom slabosti a lenivosti. Veľa vecí sa môže a má napraviť, namiesto aby sa „trpezlivo“ znášali! Vraví sa, že lenivec bude radšej trpezlivo spať na zle ustlanej posteli, než by zliezol dole a upravil si ju.

A predsa je na svete i zlo, ktoré sa odstrániť nedá. Bojovať proti nemu by znamenalo nerozumne biť hlavou do múru. Sú to predovšetkým choroby a nehody. Ak ma bolí zub, nebudem záležitosť odkladať, ale pôjdem čo najskôr k zubnému lekárovi. Nemôžem však zabrániť ani ja ani on, aby mi nebolo nepríjemné vrtanie alebo trhanie chorého zuba.

Trpezlivosť je teda cnosť, ktorá ma učí znášať pokojne to zlo, ktoré odstrániť nemôžem. Tento postoj je pochopiteľne veľmi rozumný, ale predsa len vyžaduje akýsi druh kapitulácie, poddanie sa, i keď nezavinené. Vo vojne bývajú okamihy, z ktorých je jediné rozumné východisko ísť do zajatia. A predsa sú muži, ktorí i tu radšej volia smrť, než by sa poddali. Dokonca ich preto i obdivujeme. Ak má byť trpezlivosť pozitívnou cnosťou, nemôže byť len akýmsi druhom nerozumnej kapitulácie, ale musí mať hlbší zmysel.

Tento význam sa snažili odkryť starovekí stoici. Pre nich nič nie je žiadanejšie ako vnútorný pokoj. Ustavičný boj proti zlu spôsobuje nepokoj, a teda nakoniec väčšie zlo. „Rozbili ti nádobu s olejom, rozliali ti víno,“ píše staroveký stoik, „povedz: Toľko peňazí ma stojí môj pokoj!“

I moderní ľudia obdivujú trpezlivosť. Chlapci čítajú indiánky, v ktorých hrdinovia ani okom nepohnú, i keď sú priviazaní o kôl. Rado sa opakuje kozácke porekadlo: „Trp, kozák, budeš atamanom!“ I do skautského desatora sa dostalo pekné heslo: „Skaut sa smeje a píska si vo všetkých ťažkostiach.“

¹¹² ŠPIDLÍK, T.: *Pramene svetla*. 2000, s. 221 - 222.

Isté však je, že tento dôvod trpezlivosti nie je dostatočný pre kresťana, ktorý číta v evanjeliu slová: „Kto chce ísť za mnou, nech zaprie sám seba, vezme svoj kríž a nasleduje ma“ (porov. Mt 16,24). V dennom živote znášame slobodne a trpezlivo veľa ťažkostí. Študent sa slobodne učí celú noc pred skúškou. Po skúškach potom trpezlivo znáša nepohodlné cestovanie v preplnenom vlaku, aby sa dostal na dovolenku. Aby nás viedli tieto a podobné trpezlivosti k dokonalosti, musíme niesť kríž „za Kristom“, teda s pravým úmyslom, v náboženskom duchu, dať im kresťanskú náplň.

Gaudier takto definuje kresťanský postoj: „Trpezlivosť je cnosť. Jej cieľom je nielen mierniť, ale úplne zaplašiť smútok a duševnú skleslosť, ktorá sa nás zmocňuje v ťažkostiach, čo nás zavalujú. Znášame preto pevne a veľkodušne akékoľvek protivenstvo, kým ho Boh dopúšťa, a neochabujeme v snahe o dokonalosť, ani nezanedbávame svoje povinnosti, ale riadime sa zdravým úsudkom a Božou vôľou.“

Boh pošle choroby a telesné bolesti. Stretnú nás neúspechy v štúdiu, práci, rodine, styku s ľuďmi. Ľahko je vraviť si, že sa ma to alebo ono netýka. V úzkom styku pália obyčajne cudzie nedostatky viac než vlastné. Môžu to byť len smiešne chybičky. Sv. Terezka Ježiškova bola svätica, a predsa sa priznala, ako ťažko znášala chrapčanie ružencom alebo špliechanie vodou pri praní. Vedela dobre, že tu nejde ani tak o chyby iných, ako skôr o vlastnú precitlivosť.

V duchovnom živote ľahko strácame trpezlivosť, keď vidíme, ako sa nám stále vracajú spomienky na život, ktorý sme popustili, zlé predstavy, ako stále upadáme do rovnakých chýb. Silné pokušenia sa niekedy vracajú s takou prudkosťou, že sa nám zdá, akoby sme im museli každú chvíľu podľahnúť. Škrupule a neútešnosť, zdanlivá bezúčelnosť života sa nedajú ináč liečiť ako skutočnou a úprimnou trpezlivosťou.

Veľa trpezlivosti vyžaduje i tzv. anjelská cnosť pohlavnej čistoty. To, že sa niekto rozhodne žiť čistý život, ešte neznamená, že prestanú predstavy a zlé náklonnosti. Museli ich znášať i veľkí svätci aj po rokoch asketického života. Podobne je to aj s inými zlými sklonmi. Držať psa stále na povraze môže po čase unavovať. Niet však iného riešenia, ak sa nedá skrotiť.

Pre nedostatok trpezlivosti k chybám blízneho sa rozlučujú rodiny, rozpadávajú spolky a združenia, hoci i náboženské. Ak vznikne nové hnutie, obyčajne udiví nadšením svojich stúpencov, mladistvou silou a záujmom. Skúšobné obdobia však prídu o niečo neskôr, keď prvá horlivosť ochladne.

Musí byť trpezlivý ten, kto chce mať úspech medzi mládežou. Trpezlivosť však vyžadujú i starí ľudia, staré inštitúcie, zastarané formy života. Nadšení radikáli by najradšej všetko okamžite zbúrali, prestavali, premenili. Podobenstvo evanjelia radí rozvážne, aby sa nevyzbieral kúkoľ skôr, než úplne dozreje pšenica (porov. Mt 13,30). Nevyzreté novoty zničia často i to dobré, čo tu bolo skôr. Holandské príslovie vtipne vraví: „Nevylej unáhlene z vaničky špinavú vodu aj s dieťaťom!“

Vraví sa, že trpezlivosť je cnosťou svätcov. Nie je to zle povedané. Svätosť hnutí i osôb sa trpezlivosťou vyskúša. Potom sa ukáže, či bola pravá. Preto sa v životopisoch svätcov obyčajne stále venujú tým okamihom, keď sa najviac prejavila ich trpezlivosť.

O sv. Remígiovi čítame, že si so smiechom ohrieval ruky na ohni, keď zhorela celá zásoba obilia pre prípad hladu. Ani mihnutím oka neprezradil sv. Bernard svoju neľúbosť, keď mu ukradli celú zbierku peňazí na stavbu nového kláštora. Stále a stále sa k tomuto námetu vracajú Kvietky sv. Františka. Z Písma zostane navždy príkladom trpezlivosti Jób svojím okrídleným výrokom (*Jób 1, 21*): „Nahý som vyšiel z lona svojej matky a nahý sa ta vrátim. Pán dal, Pán vzal, nech je Pánovo meno zvelebené!“¹¹³

Záver

Problematika čností je značne obsažná. Svedčí o tom bohatý počet kníh v knižniciach s touto témou. Stretávame sa s nimi v mnohých životopisoch svätých, v príručkách duchovného života a inde. Súčasne s tým je však aj neustále obohacujúca. To je aj vyjadrenie našej vlastnej skúsenosti pri tvorbe tejto práce.

Na tému vzťahu ťažkostí a čností je možné sa pozerat' z viacerých aspektov. Prvý hovorí o ťažkostiach pri uskutočňovaní čností. Druhý súvisí s aplikáciami konkrétnych čností v rôznych ťažkostiach nášho pozemského života. V tejto práci som sa usiloval aspoň trochu dotknúť obidvoch aspektov. Katechizmus Katolíckej Cirkvi hovorí o prekážkach pri praktizovaní čností v súvislosti s pojednaním o hriechu a o pohoršení. Iní autori zas poukazujú na počiatkové ťažkosti v čnostnom živote.

V súvislosti s ťažkosťami nášho života sa zdôrazňujú čnosti odvahy a trpezlivosti, ktorým venujeme väčšiu pozornosť aj v tejto práci. Tým však ešte nevyklúčujeme nejaké súvislosti iných čností s ťažkosťami, s ktorými sa stretávame.

¹¹³ ŠPIDLÍK, T.: *Pramene svetla*. Trnava : SSV v spolupráci s Prešov : Blahovistník, 2000, s. 223 - 226.

7 TEOLOGÁLNE ČNOSTI VO VŠEOBECNOSTI

Úvod¹¹⁴

„Bratia, myslite na všetko, čo je pravdivé, čo je cudné, čo je spravodlivé, čo je mravne čisté, čo je milé a čo má dobrú povest', čo je čnostné a chválitebné“ (Flp 4,8)!

„Čnosť je trvalá a stála dispozícia konať dobro. Umožňuje človekovi nielen konať dobré skutky, ale aj dávať zo seba samého to najlepšie. Čnostný človek so všetkými svojimi zmyslovými a duchovnými silami smeruje k dobru, ide za ním a volí si ho v konkrétnom konaní. Cieľom čnostného života je stať sa podobným Bohu.“¹¹⁵

„Ľudské čnosti sú zakorenené v teologálnych čnostiach, ktoré uspôsobujú schopnosti človeka, aby mohli mať účasť na Božej prirodzenosti. Teologálne čnosti sa totiž bezprostredne vzťahujú na Boha. Robia kresťanov schopnými žiť vo vzťahu s Najsvätejšou Trojicou. Pôvodcom, dôvodom a predmetom teologálnych čností je jeden Boh v troch osobách.

Teologálne čnosti sú základom, dušou a charakteristickou vlastnosťou morálneho konania kresťana. Stvárajú a oživujú všetky morálne čnosti. Boh ich vlieva veriacim do duše, aby sa stali schopnými konať ako jeho deti a zaslúžili si večný život. Teologálne čnosti sú zárukou prítomnosti a pôsobenia Ducha Svätého v schopnostiach človeka. Teologálne čnosti sú tri: viera, nádej a láska.“¹¹⁶

7.1 Viera

„Viera je teologálna čnosť, ktorou veríme v Boha a všetko, čo nám povedal a zjavil, a čo nám svätá Cirkev predkladá veriť, pretože Boh je Pravda sama. Vierou sa človek slobodne celý oddáva Bohu. Preto človek, ktorý verí, usiluje sa poznať a plniť Božiu vôľu: „Spravodlivý bude žiť z viery“ (Rim 1,17). Živá viera je „činná skrze lásku“ (Gal 5,6).

Dar viery ostáva v tom, kto proti nej nezhršil. Ale „viera bez skutkov je mŕtva“ (Jak 2,26). Viera bez nádeje a lásky nezjednocuje veriaceho naplno s Kristom a nerobí ho živým údom jeho tela.

Kristov učeník si nemá vieru len zachovať a z nej žiť, ale ju má aj vyznávať, s istotou o nej svedčiť a šíriť ju. Všetci majú byť pripravení vyznávať Krista

¹¹⁴ Porov.: SENKO, R. : Seminárna práca. Spišská Kapitula : 2004.

¹¹⁵ KKC. Trnava : SSV, 1999, čl. 1803.

¹¹⁶ KKC. Trnava : SSV, 1999, čl. 1812 – 1813.